LIBRIS | We know books

M. L. Rio, *If We Were Villains*
Copyright © 2017 by M. L. Rio
All rights reserved

© **ALICE BOOKS**, 2023, pentru ediția în limba română
Toate drepturile rezervate

Corectură: Lucia Popovici

ALICE BOOKS
Valea Lupului, Iași
www.alicebooks.ro
hello@alicebooks.ro
Telefon: 0751 54 02 02

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
RIO, M.L.
Dacă am fi ticăloși / M.L. Rio; trad. din lb. engleză și note de Anacaona Mîndrilă-Sonetto. - Valea Lupului: Alice Books, 2023
ISBN 978-606-95440-7-5

I. Mîndrilă-Sonetto, Anacaona (trad.; note)

821.111

DACĂ AM FI TICĂLOȘI

M. L. RIO

Traducere din limba engleză
și note de Anacaona Mîndrilă-Sonetto

2023

LIBRIS | We know books

ACTUL I

LIBRIS | We know books

PROLOG

Stau pe scaun cu cătușele de la mâini legate de masă și-mi zic: „*Dacă n-aș fi ținut/ Să nu spun a-nchisorii mele taine,/ Aș da citire unui letopiseț/ Din care cel mai neînsemnat cuvânt/ Ți-ar stoarce sufletul…*”. Gardianul stă în picioare lângă ușă, cu ochii pe mine, de parcă ar aștepta să se întâmple ceva.

Intră în scenă Joseph Colborne. Acum e încărunțit, se apropie de cincizeci de ani. Mă surprinde să văd, o dată la câteva săptămâni, cât de mult a îmbătrânit – și îmbătrânește puțin câte puțin, la fiecare câteva săptămâni, de zece ani încoace. Se așază față-n față cu mine, își împreunează mâinile și spune:

— Oliver.

— Joe.

— Am auzit că audierea de eliberare condiționată s-a încheiat în favoarea ta. Felicitări!

— Ți-aș mulțumi, dacă aș crede că o spui sincer.

— Știi bine că, după mine, locul tău nu-i aici.

— Asta nu înseamnă că mă consideri nevinovat.

— Nu.

LIBRIS Weknow books

Oftează, se uită la ceas – îl poartă de când ne știm –, de parcă l-aș plictisi.

— Și atunci, de ce ai venit? îl întreb. Din același motiv bilunar?

Sprâncenele îi formează o dungă neagră, dreaptă.

— Numai tu ai spune naibii „bilunar".

— Poți să scoți băiatul din teatru[1]... sau cum s-o mai spune.

Scutură din cap, amuzat și iritat în același timp.

— Ei bine? insist.

— Ei bine, ce?

— *Spânzurătoarea le face bine oamenilor. Și cum anume? Celor care fac rău, bine le face*, îi răspund, hotărât să fiu vrednic de iritarea lui. De ce ai venit? De-acum ar fi cazul să știi că n-o să-ți spun nimic.

— De fapt, spune, de data asta cred că s-ar putea să te fac să te răzgândești.

Îmi îndrept umerii și spatele pe scaun.

— Cum?

— Demisionez din poliție. Sunt un trădător, am acceptat să fiu agent de pază la o firmă privată. E cazul să mă gândesc la educația copiilor mei.

Preț de câteva clipe, nu fac altceva decât să-l țintuiesc pur și simplu cu privirea. Întotdeauna mi-am imaginat despre Colborne că nu va părăsi biroul șerifului decât eutanasiat precum un câine bătrân și sălbatic.

— Și cum ar trebui să mă convingă informația asta? îl întreb.

— Tot ce-mi spui va fi strict neoficial.

— Și atunci, de ce te-ai mai obosi?

Oftează din nou și toate ridurile de pe chip i se adâncesc.

— Oliver, nu țin să împart pedepse, nu-mi mai pasă de asta. Cineva a stat după gratii, iar în branșa noastră avem

1. Aluzie la o expresie folosită de americani, pe structura „poți să scoți pe cineva din locul X, dar nu poți scoate locul X din acea persoană".

rareori parte de atât de multă satisfacție. Dar nu vreau să-mi atârn uniforma în cui și să-mi irosesc următorii zece ani întrebându-mă ce s-a întâmplat, de fapt, acum zece ani.

La început, tac mâlc. Îmi place ideea, dar n-am încredere în ea. Mă uit în jur, la pereții mohorâți din BCA, la camerele video micuțe și negre care mă cercetează din fiecare colț, la gardianul cu dinții lui de jos ieșiți în afară. Închid ochii, inspir adânc și-mi închipui prospețimea primăverii în Illinois, cum va fi să pășesc afară după ce m-am sufocat cu aer stătut de închisoare o treime din viață.

Când expir, deschid ochii, iar Colborne mă urmărește îndeaproape.

— Nu știu, îi spun. Oricum ar fi, scap de-aici. Nu vreau să risc să mă întorc. Mi se pare mai chibzuit să nu zădărăsc câinii care dorm.

Degetele lui bat, neobosite, darabana pe masă.

— Spune-mi un lucru, îmi cere. Ți se întâmplă vreodată să stai lungit pe pat, în celula ta, cu ochii pironiți în tavan, întrebându-te cum ai ajuns aici, și să nu poți dormi, pentru că te gândești întruna la ziua aceea?

— În fiecare noapte, răspund, fără sarcasm. Dar uite care-i diferența, Joe: pentru tine a fost o singură zi, după care viața și-a reintrat în matcă. Pentru noi a fost o zi, plus toate zilele care i-au urmat.

Mă aplec în față, sprijinit în coate, cu capul la doar câțiva centimetri de al lui, așa încât îmi aude fiecare cuvânt când cobor tonul.

— Pesemne că te roade teribil să nu știi. Să nu știi cine, să nu știi cum, să nu știi de ce. Dar nu știi cum era *el*.

Acum are o expresie stranie, încrețoșată, de parcă aș fi devenit îngrozitor de urât și de respingător, încât nici nu se poate uita la mine. Îmi spune:

— Ți-ai păstrat secretele atâta amar de timp. Pe oricare alt om, asta l-ar fi scos din minți. De ce ai făcut-o?

LIBRIS We know books

— Așa am vrut.

— Mai vrei și acum?

Îmi simt inima grea în piept. Secretele au greutate, precum plumbul.

Mă las pe spate. Gardianul privește impasibil, de parcă am fi doi străini care vorbesc în altă limbă, purtând o conversație de-a dreptul neînsemnată, undeva, departe. Mă gândesc la ceilalți. Cândva, demult, am fost *noi*. Am făcut mârșăvii, dar au fost necesare – sau, cel puțin, așa păreau. Privind în urmă după niște ani, nu mai sunt la fel de sigur, iar acum mă întreb: aș putea să-i explic lui Colborne totul, micile întorsături și apoi acel *exodos*[1] final? Îi studiez chipul lipsit de orice expresie, ochii cenușii, acum cu un evantai de riduri, dar limpezi și luminoși, cum au fost dintotdeauna.

— Bine, spun. Îți voi istorisi o poveste. Dar trebuie să înțelegi câteva lucruri.

Colborne e neclintit.

— Te ascult.

— În primul rând, voi începe să vorbesc după ce ies de-aici, nu înainte. În al doilea rând, nu poate fi vorba de incriminarea mea sau a oricui altcuiva – fără dublă urmărire[2]. Și, în ultimul rând, nu îmi voi cere astfel iertare.

Aștept o reacție din partea lui, un semn aprobator cu capul sau o vorbă, dar se mulțumește să clipească, uitându-se la mine, tăcut și stoic ca un sfinx.

— Ei bine, Joe? îl întreb. Te lasă conștiința să accepți?

Îmi schițează un zâmbet rece.

— Da, cred că mă lasă.

1. Termen din teatru ce denumește, în dramele grecești, scena de încheiere.
2. Principiu juridic potrivit căruia nicio persoană nu poate fi urmărită sau judecată pentru săvârșirea unei infracțiuni când față de acea persoană s-a pronunțat anterior o hotărâre definitivă cu privire la aceeași faptă, chiar și sub altă încadrare juridică.

SCENA 1

Momentul: septembrie 1997, al patrulea și ultimul meu an la Conservatorul Clasic Dellecher. Locul: Broadwater, un orășel aproape neînsemnat din statul Illinois. Până acum, toamna a fost caldă.

Intră în scenă actorii. La acea vreme eram șapte, șapte tineri inteligenți, cu un viitor generos și strălucit în față, deși noi nu vedeam dincolo de cărțile pe care le aveam sub nas. Eram înconjurați permanent de cărți, de cuvinte și de poezie, toate pasiunile nestăpânite ale lumii, legate în piele și hârtie velină. (Dau vina în parte pe asta pentru cele întâmplate.) Biblioteca din clădirea numită Castelul era o încăpere octogonală spațioasă, cu pereții îmbrăcați în rafturi cu cărți, doldora de mobilier vechi și somptuos și cu o căldură moleșitoare, întreținută de un șemineu monumental în care focul ardea aproape constant, indiferent de temperatura de afară. Orologiul de pe polița șemineului a bătut ora douăsprezece și noi ne-am pus în mișcare ușor, unul câte unul, precum șapte statui care prindeau viață.

— *Suntem în crucea nopții*, a rostit Richard.

Ședea pe cel mai mare fotoliu de parcă ar fi fost un tron, cu picioarele-i lungi întinse, cu tălpile proptite în grilajul căminului. Trei ani în care jucase roluri de regi și cuceritori îl învățaseră să șadă astfel pe orice jilț, fie el pe scenă sau în afara ei.

— Și mâine pân' la opt ceasuri trebuie să ajungem nemuritori, a adăugat el, închizându-și zgomotos cartea.

Meredith, încolăcită precum o pisică la un capăt al canapelei (eu fiind tolănit ca un câine la capătul celălalt), l-a întrebat, jucându-se cu o șuviță din pletele-i lungi, ruginii:

— Unde pleci?

Richard: *Când ostenit în pat mi-e dat să lunec…*

Filippa: Mai scutește-ne!

Richard: Trezire matinală și tot restul.

LIBRIS We know books

Alexander: Zice el, de parcă l-ar preocupa.

Wren, așezată turcește pe o pernă, lângă șemineu, și surdă la ciondăneala celorlalți, a întrebat:

— V-ați ales toți bucățile? Eu nu mă pot hotărî.

Eu: Ce zici de Isabella? Isabella îți iese excelent.

Meredith: *Măsură* e comedie, tontule! Noi dăm probă pentru *Cezar*.

— Zău dacă știu de ce ne mai batem capul să dăm probă.

Alexander – prăvălit peste masă, scăldat în bezna din fundul încăperii – a întins mâna după sticla de scotch de lângă cotul său. Și-a umplut din nou paharul, a tras o dușcă zdravănă și s-a strâmbat la noi, ceilalți:

— Aș putea să fac toată blestemăția de distribuție chiar în momentul ăsta.

— Cum? l-am întrebat. Eu nu știu niciodată unde o să nimeresc.

— Asta, pentru că ești lăsat de fiecare dată la urmă și ți se dă ce rol s-a nimerit să rămână, a spus Richard.

— Ț-ț-ț, a făcut Meredith. În seara asta suntem Richard sau suntem Dick[1]?

— Ignoră-l, Oliver, a intervenit James.

Stătea singur în colțul cel mai depărtat, refuzând să-și ridice privirea de pe caiet. Fusese de la început studentul cel mai serios din anul nostru, ceea ce explica (probabil) de ce era totodată cel mai bun actor și (negreșit) de ce nu-i purta nimeni pică din cauza asta.

— Poftim, a zis Alexander, care despăturise un ghemotoc de bancnote de zece dolari din buzunar și le numără pe masă. Aici sunt cincizeci de dolari.

— Pentru ce? a întrebat Meredith. Vrei un dans în poală?

— De ce, exersezi pentru după absolvire?

1. Joc de cuvinte: în engleză, ca substantiv propriu, Dick e prescurtarea numelui Richard, iar ca substantiv comun, un termen de argou cu sensul de „ticălos" (și, de asemenea, cu sensul de „penis").

— Pupa-m-ai!

— Roagă-mă frumos.

— Cincizeci de dolari pentru ce? am întrebat, dornic să-i întrerup.

Meredith și Alexander aveau, de departe, gurile cele mai spurcate în grupul nostru de șapte și simțeau un fel de mândrie perversă întrecându-se în sudalme. Dacă-i lăsam, ar fi ținut-o așa toată noaptea. Alexander a ciocănit cu un deget lung teancul de bancnote de zece:

— Pun pariu pe cincizeci de dolari că pot să anunț distribuția în momentul ăsta, fără să greșesc.

Cinci dintre noi am schimbat priviri curioase; Wren continua să se uite încruntată în șemineu.

— În regulă, să auzim, a spus Filippa cu un mic oftat slab, de parcă ar fi învins-o curiozitatea.

Alexander și-a dat pe spate buclele negre, indisciplinate, care-i încadrau fața și a început:

— Păi, Richard va fi Cezar, evident.

— Pentru că ne dorim cu toții, în taină, să-l omorâm? a întrebat James.

Richard a ridicat o sprânceană brună:

— *Et tu, Brute?*

— *Sic semper tyrannis*, a zis James, trecându-și vârful pixului ca pe un pumnal de-a curmezișul gâtului.

Mereu soarta tiranilor. Alexander a făcut un semn cu mâna de la unul la celălalt.

— Întocmai, a spus el. James va fi Brutus, pentru că el e de fiecare dată personajul pozitiv, iar eu voi fi Cassius, pentru că sunt mereu personajul negativ. Richard și Wren nu pot fi căsătoriți, ar fi scârbos, așa că ea va fi Portia, Meredith va fi Calpurnia, iar tu, Pip, o să ajungi iar travestită.

Filippa, mai greu de distribuit într-un rol decât Meredith (femeia fatală) sau Wren (ingenua), se vedea silită să se îmbrace bărbătește ori de câte ori rămâneam fără roluri feminine bune – situație deseori întâlnită în teatrul shakespearian.

LIBRIS | We know books

— Omorâți-mă! a replicat ea.

— Stai un pic, am intervenit, confirmând practic ipoteza lui Richard că sunt un rest perpetuu în procesul de casting. Mie ce-mi rămâne?

Alexander m-a studiat cu ochii mijiți, trecându-și limba peste dinți.

— Probabil Octavius, a decis el. Nu ți-l vor da pe Antoniu – fără supărare, dar nu ești destul de *ostentativ*. Antoniu va fi individul acela insuportabil din anul trei, cum îl cheamă?

Filippa: Richard al Doilea?

Richard: Foarte amuzant. Nu, Colin Hyland.

— Fantastic, am zis.

Mi-am coborât privirea pe textul lui *Pericle* pe care-mi plimbam ochii, parcă a suta oară. Înzestrat cu doar jumătate din talentul celorlalți, păream condamnat să joc mereu roluri secundare în povestea altcuiva. Mă întrebasem de mult prea multe ori dacă arta imită viața sau invers.

Alexander: Cincizeci de verzișori pe distribuția asta, exact așa. Amatori?

Meredith: Nu.

Alexander: De ce nu?

Filippa: Pentru că fix așa va fi.

Chicotind, Richard s-a ridicat anevoie din fotoliu:

— Nu putem decât să sperăm.

A pornit spre ușă și, pe drum, s-a aplecat spre James ca să-l ciupească de obraz.

— *Prinț nobil, noapte bună…*

James l-a plesnit pe Richard peste mână cu caietul, după care a dispărut din nou, cu emfază, în spatele paginilor lui. Râzând, ca un ecou al lui Richard, Meredith a comentat:

— *Te aprinzi cât ai bate din palme, ca orice june italian!*

— *Blestem/ Pe neamurile voastre*, a bombănit James.

Meredith s-a întins – cu un mic geamăt sugestiv – și, proptindu-se în mâini, s-a ridicat de pe canapea.

— Vii la culcare? a întrebat-o Richard.

— Da. Alexander a făcut să pară în zadar toată munca asta.

Și-a lăsat cărțile împrăștiate pe măsuța joasă din fața focului, lângă paharul gol de vin, cu o semilună de ruj stăruind pe buza lui.

— Noapte bună, s-a adresat ea încăperii. Doamne-ajută.

Au dispărut împreună pe coridor. Mi-am frecat ochii, care începeau să mă usture din cauza efortului de a citi ore în șir. Wren și-a azvârlit cartea peste cap, în spate, făcându-mă să tresar când a aterizat pe canapea, lângă mine.

Wren: Ducă-se naibii!

Alexander: Așa te vreau!

Wren: O să fiu Isabella și gata.

Filippa: Du-te la culcare și gata.

Wren s-a ridicat în picioare încet, clipind ca să-și alunge din ochi vestigiile luminii focului.

— Probabil că o să recit replici în pat toată noaptea, în loc să dorm.

— Vrei să vii afară, la fumat? a întrebat-o Alexander, care-și terminase whiskyul (iarăși) și rula un cui pe masă. Poate te ajută să te relaxezi.

— Nu, mersi, a răspuns ea, alunecând pe coridor. Noapte bună.

— Cum vrei.

Alexander și-a împins scaunul în spate, cu cuiul în colțul gurii:

— Oliver?

— Dacă te ajut să-l fumezi, mâine o să mă trezesc fără voce.

— Pip?

Filippa și-a ridicat ochelarii, proptindu-i în plete, și a tușit ușor, ca să-și testeze gâtul.

— Doamne, ce influență proastă ești! Bine, fie.

LIBRIS

El a încuviințat din cap, deja ieșit pe jumătate din încăpere, cu mâinile îngropate în adâncul buzunarelor. I-am privit cum pleacă, un pic invidios, apoi m-am prăvălit iar pe canapea, sprijinit de brațul ei. M-am chinuit să mă concentrez la textul meu, adnotat atât de agresiv, încât abia dacă mai era lizibil.

PERICLE: *Plec, Antioch! Înțelepciunea spune*
Că fuge pe-orice cale de lumină
Acel ce n-a roșit de neagra-i vină.
Știu, un păcat aduce altu-n drum:
Desfrâul, crima, flacără-s și fum!

Am rostit cu glas scăzut ultimele două versuri. Le știam pe dinafară, le știam de luni bune, dar teama că-n plină probă voi uita un cuvânt sau o expresie mă rodea oricum. M-am uitat la James, în capătul celălalt al încăperii, și l-am întrebat:

— Te întrebi vreodată dacă Shakespeare știa discursurile astea măcar pe jumătate cum le știm noi?

Retrăgându-se din versul pe care-l citea, a ridicat privirea și a spus:

— Fără încetare.

Am zâmbit, simțindu-mă perfect îndreptățit.

— Ei bine, eu unul capitulez. La drept vorbind, mă chinui degeaba.

S-a uitat la ceas.

— Da, cred că și eu, la fel.

M-am ridicat anevoie de pe canapea și l-am urmat pe James pe scara în spirală ce ducea la dormitorul pe care-l împărțeam – aflat exact deasupra bibliotecii, cea mai de sus din cele trei încăperi situate în interiorul unei mici coloane de piatră numite în mod obișnuit Turnul. Pe vremuri fusese folosită doar ca pod, dar pânzele de păianjen și harababura fuseseră înlăturate la sfârșitul anilor '70, ca să facă loc pentru mai mulți studenți. Douăzeci de ani mai târziu, camera ne adăpostea pe

James și pe mine, două paturi cu cuverturi Dellecher albastre, două dulapuri vechi și monstruoase de haine și două rafturi de cărți, diferite, amândouă prea urâte pentru bibliotecă.

— Crezi că o să iasă cum spune Alexander? l-am întrebat.

James și-a scos tricoul, ciufulindu-și părul.

— Dacă mă întrebi pe mine, distribuția e prea previzibilă.

— S-a întâmplat vreodată să ne surprindă?

— Frederick mă surprinde mai mereu, a zis el. Dar Gwendolyn va avea ultimul cuvânt, ca întotdeauna.

— Dac-ar fi după ea, Richard ar juca toate personajele masculine și jumătate din cele feminine.

— Iar cealaltă jumătate i-ar reveni lui Meredith, a replicat James, apăsându-și podul palmelor pe ochi. Tu când citești mâine?

— Imediat după Richard. După mine e Filippa.

— Iar eu sunt după ea. Doamne, ce rău îmi pare pentru ea!

— Da, am încuviințat. E de mirare că nu s-a lăsat de școală.

James s-a încruntat meditativ în timp ce-și scotea blugii.

— Eh, e ceva mai rezistentă decât noi, ceilalți. Poate că tocmai de aceea o chinuie Gwendolyn.

— Doar pentru că e în stare să ducă? am replicat, aruncându-mi hainele grămadă pe podea. Asta-i cruzime!

A ridicat din umeri:

— Asta-i Gwendolyn.

— Dac-ar fi după mine, aș întoarce totul pe dos, am zis. L-aș face pe Alexander Cezar și l-aș pune pe Richard să-l joace pe Cassius.

Și-a dat cuvertura la o parte ca să se bage în pat și m-a întrebat:

— Eu tot Brutus sunt?

— Nu, am zis, aruncând în el cu un ciorap. Tu ești Antoniu. Măcar o dată îmi revine și mie rolul principal.

— O să-ți vină vremea să fii eroul tragic. Stai numai să se facă primăvară!

Am ridicat privirea din sertarul în care scormoneam.

LIBRIS | We know books

— Iar ți-a divulgat Frederick secrete?

S-a întins și și-a pus mâinile sub cap.

— Se poate să fi pomenit de *Troilus și Cressida*. Are o idee extraordinară, s-o pună în scenă ca pe o încleștare între sexe. Toți troienii să fie bărbați, toți grecii, femei.

— Asta-i nebunie curată!

— De ce? Piesa aia-i deopotrivă despre război și despre sex, a zis el. Gwendolyn va vrea ca Richard să fie Hector, bineînțeles, dar asta înseamnă că tu ești Troilus.

— De ce naiba să nu fii *tu* Troilus?

Și-a schimbat poziția, și-a arcuit spatele.

— Se poate să fi menționat că mi-ar plăcea să am ceva mai multă varietate în CV.

L-am pironit cu privirea, neștiind precis dacă e cazul să mă simt jignit.

— Nu te uita așa la mine, a zis, cu o umbră de reproș în glas. A fost de acord că trebuie să ieșim cu toții din tiparul propriu. M-am săturat să joc roluri de neghiobi îndrăgostiți, precum Troilus, și sunt sigur că și tu te-ai săturat să joci mereu rolul camaradului loial.

M-am trântit în pat, pe spate.

— Da, probabil că ai dreptate.

Preț de câteva clipe, mi-am lăsat gândurile să hoinărească, apoi am început să râd înfundat.

— Ceva amuzant? a întrebat James, întinzând mâna ca să stingă lumina.

— Va trebui să fii tu Cressida, i-am spus. Dintre noi toți, ești singurul suficient de frumușel.

Am râs amândoi în pat, pe întuneric, până când ne-a furat somnul, și am dormit profund, neavând cum să știm că se pregătea ridicarea cortinei într-o dramă inventată chiar de noi.

SCENA 2

Conservatorul Clasic Dellecher ocupa vreo opt hectare de teren la marginea estică a localității Broadwater, iar hotarele celor două se suprapuneau atât de des, încât era greu de spus unde se termina campusul și de unde începea orașul. Studenții din anul întâi erau cazați într-un grup de clădiri de cărămidă din oraș, pe când cei din anii doi și trei erau înghesuiți laolaltă în Hall, iar mâna de studenți din anul patru erau plasați în cotloane izolate și disparate ale campusului sau lăsați să se descurce singuri. Noi, studenții în ultimul an la teatru, locuiam pe malul îndepărtat al lacului, în clădirea numită fistichiu Castelul (nicidecum un castel adevărat, ci o clădire mică din piatră, care avea întâmplător un turn modest, inițial spațiul de locuit al îngrijitorilor).

Dellecher Hall, un vast conac din cărămidă roșie, străjuia de pe un deal abrupt apa întunecată și netedă a lacului. Dormitoarele comune și sala de bal se aflau la etajul al treilea și al patrulea, sălile de curs și birourile, la primul și al doilea, iar parterul era împărțit în cantină, sală de concerte, bibliotecă și seră. La capătul vestic al clădirii ieșeau în afară zidurile unei capele, iar pe latura estică a Hall-ului fusese înălțată la un moment dat, în anii 1960, Clădirea Archibald Dellecher pentru Arte Frumoase (denumită în general FAB, din mai multe motive[1]), între ele aflându-se o curte mică și un fagure de pasarele sprijinite de console. FAB adăpostea Teatrul Archibald Dellecher și sala de repetiții și, ca atare, era locul în care ne petreceam cea mai mare parte din timp. La ora opt dimineața, în prima zi de cursuri, aici domnea o liniște de mormânt.

Am plecat de la Castel împreună cu Richard, deși eu eram programat la probă abia peste jumătate de oră.

1. Acronim de la „Fine Arts Building" și, de asemenea, abreviere de la *fabulous*, „splendid".

LIBRIS We know books

— Cum te simți? m-a întrebat în timp ce urcam dealul abrupt, spre peluză.

— Am emoții, ca de fiecare dată.

Numărul probelor peste care trecusem nu conta; anxietatea nu mă părăsea de-a binelea niciodată.

— N-ai de ce, a spus el. Nu ești niciodată pe cât de groaznic crezi. Doar să nu-ți muți prea des greutatea de pe un picior pe celălalt. Cel mai interesant ești atunci când stai nemișcat.

M-am încruntat la el.

— Cum adică?

— Adică atunci când uiți că ești pe scenă și uiți să ai emoții. Îi asculți cu adevărat pe ceilalți actori, le auzi cu adevărat cuvintele, ca pentru prima oară. E minunat de lucrat cu așa ceva și încântător de privit.

A clătinat din cap văzând expresia de consternare de pe fața mea:

— N-ar fi trebuit să-ți spun. Nu începe acum să te analizezi!

Mi-a aplicat o palmă uriașă peste umăr, iar eu eram atât de neatent, încât m-am trezit aruncat înainte, atingând cu vârfurile degetelor de la mâini iarba înrourată. Râsul puternic al lui Richard a răsunat în aerul dimineții; m-a înșfăcat de brat ca să mă ajute să-mi recapăt echilibrul.

— Vezi? a zis el. Stai bine înfipt pe picioare și o să fie totul bine.

— Ești naspa, am replicat, rânjind fără voia mea. (Richard avea efectul ăsta asupra oamenilor.)

De îndată ce am ajuns la FAB, mi-a mai aplicat o palmă voioasă peste spinare și a dispărut în sala de repetiții. Eu m-am plimbat încoace și-ncolo pe coridorul din spatele scenei, reflectând la spusele lui și repetând *Pericle* în minte, de parcă aș fi spus un șir de Ave Maria.

Prima probă a semestrului decidea ce rol va juca fiecare dintre noi în spectacolul de toamnă. În anul acela, *Iuliu Cezar*. Tragediile și piesele istorice le erau rezervate studenților din

anul patru, pe când celor din anul trei le reveneau piesele de dragoste și comediile, iar rolurile mărunte erau toate interpretate de studenții din anul doi. Cei din primul an erau lăsați să facă munca de culise, să se târască prin programa de învățământ general și să se întrebe în ce naiba s-au băgat. (În fiecare an, studenții cu rezultate considerate nesatisfăcătoare erau eliminați din programul de studii – asta însemna adesea chiar și jumătate din efectiv. Să supraviețuiești până în anul patru era o dovadă de talent sau, dacă nu, de noroc chior. În cazul meu, varianta a doua.) Fotografiile promoțiilor din ultimii cincizeci de ani erau atârnate în două șiruri ordonate pe peretele coridorului din spatele scenei. A noastră era ultima și negreșit cea mai sexy, o fotografie publicitară pentru *Visul unei nopți de vară*, pusă în scenă în anul anterior. Arătam mai tineri.

A fost ideea lui Frederick să punem în scenă *Visul* ca pe o petrecere în pijamale. James și cu mine (Lysander și, respectiv, Demetrius) purtam boxeri în dungi și maiou alb și ne aruncam priviri precum niște pumnale, cu Wren (Hermia, în cămașă de noapte roz, scurtă) captivă între noi. Filippa era în stânga mea, în cămașa de noapte mai lungă, albastră a Helenei, strângând în mâini perna cu care ea și Wren se pocniseră reciproc în Actul al treilea. În centrul fotografiei, Alexander și Meredith stăteau încolăciți unul pe lângă celălalt precum doi șerpi – el, un Oberon sinistru și seducător, în halat subțire de mătase, strâns pe corp, ea, o Titania voluptuoasă, în dantelă neagră străvezie. Dar Richard era cel mai frapant, stând printre ceilalți meșteșugari calici într-o pijama caraghioasă de flanelă, cu niște urechi de măgar imense ieșindu-i din pletele negre și dese. Fundulea interpretat de el a fost agresiv, imprevizibil și absolut țăcănit. Le-a terorizat pe zâne, i-a chinuit pe ceilalți actori, a băgat spaima în public și – ca de fiecare dată – a furat toată lumina reflectoarelor.

Noi șapte supraviețuiserăm celor trei „epurări" anuale pentru că eram, fiecare în felul propriu, indispensabili companiei

de teatru. Pe parcursul a patru ani, am fost transformați dintr-o șleahtă de actori mărunți într-o trupă de teatru mică și meticulos pregătită. Unele dintre calitățile noastre teatrale erau vădite: Richard era forță pură, un metru nouăzeci și sculptat în beton, cu ochi negri, pătrunzători și o tulburătoare voce de bas care turtea oricare alt sunet dintr-o încăpere. Interpreta roluri de mari războinici, despoți și orice alt fel de oameni de care publicul trebuia să fie impresionat sau înfricoșat. Meredith era făcută anume pentru seducție, o reverie vie, toată numai rotunjimi zvelte și piele ca satinul. Dar atractivitatea ei sexuală avea ceva neiertător – o urmăreai cu privirea când se mișca, indiferent ce altceva se mai întâmpla și indiferent dacă voiai sau nu. (Ea și Richard erau „împreună" în toate sensurile obișnuite ale cuvântului începând din anul al doilea, semestrul de primăvară.) Wren – verișoara lui Richard, deși n-ai fi ghicit văzându-i – era ingenua, fata din vecini, o copilandră slabă, cu păr precum mătasea porumbului și ochi rotunzi, de păpușă de porțelan. Alexander era ticălosul de serviciu, subțiratic și vânos, cu bucle lungi, întunecate și canini ascuțiți, care-i dădeau un aer de vampir când zâmbea.

Eu și Filippa eram mai greu de clasificat. Ea era înaltă, cu piele măslinie, oarecum băiețoasă. Avea ceva detașat și cameleonic care o făcea să fie la fel de convingătoare ca Horațiu și ca Emilia. Eu, pe de altă parte, eram mediocru în toate privințele imaginabile: nu cine știe ce arătos, nu cine știe ce talentat, nu cine știe ce priceput la vreun lucru, dar îndeajuns de bun la toate ca să pot pune umărul acolo unde nu-l puneau ceilalți. Aveam convingerea că supraviețuisem epurării din anul trei pentru că, fără mine, James ar fi fost cu toane și ursuz.

Soarta ne-a surâs, lui și mie, în primul an, când ne-am trezit înghesuiți precum sardelele într-o cămăruță de la ultimul etaj al dormitoarelor comune. Când am deschis pentru prima oară ușa noastră, James a ridicat ochii de la valiza pe care o despacheta, a întins mâna și a zis: „*Uite-l și pe părintele Oliver! Bun-venit, părinte*, sper". Era genul de actor de care se îndrăgostea toată lumea imediat ce pășea pe scenă, iar eu n-am făcut excepție de la regulă. Încă din zilele noastre de început la Dellecher, am fost protector cu el și chiar posesiv când alți prieteni se apropiau prea mult și amenințau să-mi uzurpe poziția de „cel mai bun" – eveniment tot atât de rar ca o ploaie de meteoriți. Unii oameni mă vedeau sub chipul personajelor în al căror rol mă distribuia Gwendolyn de fiecare dată: camaradul loial și atât. Cum James era eroul prin excelență, asta nu mă deranja. Era cel mai chipeș dintre noi (Meredith l-a comparat odată cu un prinț Disney), însă mai fermecătoare chiar era profunzimea copilărească a simțirii pe care o vădea, pe scenă și în afara ei. Timp de trei ani m-am bucurat de preaplinul popularității lui și l-am admirat intens, fără invidie, chiar dacă era preferatul vădit al lui Frederick, așa cum Richard era preferatul lui Gwendolyn. Desigur, James n-avea orgoliul lui Richard și nici firea lui iute la mânie și toată lumea îl plăcea, pe când Richard era detestat și iubit cu patimă egală.

Ne făcuserăm obiceiul de a viziona proba de după cea proprie (reprezentația fără observatori era răsplata celui care dădea proba primul); mă plimbam fără odihnă pe culoarul din spatele scenei, dorindu-mi să-l fi putut avea pe James drept spectator. Richard intimida în calitate de privitor, chiar și atunci când n-avea intenția asta. Îi auzeam din sala de repetiții vocea ce făcea pereții să răsune.

Richard: *Ia seama, te conjur! că totdeauna*
Când s-au ciocnit aceste mari regate
A fost potop de sânge. – Aminte ia
Că fiecare strop nevinovat
E-un plâns amarnic, este un blestem
Pe capul celui ce-și ascute spada
Pe nedreptatea-i, ca să pustiiască
În lung și-n lat o lume muritoare.